

Tisková zpráva

Názory veřejnosti na důvody vstupu do politické strany – listopad 2018

- ⊙ Obyvatelé se ve větší míře přiklánějí k vnímání vstupu do politiky jako aktu prospěšného spíše jednotlivci, než společnosti, když výrazně vyšší podíl kladných odpovědí mají položky spojené s motivací vedoucí k individuálnímu blahu.
- ⊙ Nejčastěji se respondenti domnívali, že lidé vstupují do politických stran kvůli získání kontaktů (83 %), kvůli získání výhodných pozic a funkcí v budoucnu (82 %) nebo kvůli finančnímu zisku (76 %).
- ⊙ Nejsilnějším důvodem pro vstup do politické strany by podle občanů měla být vůle změnit situaci k lepšímu (90 %) a podílet se na plnění programu strany (88 %).

Zpracovala:

Naděžda Čadová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

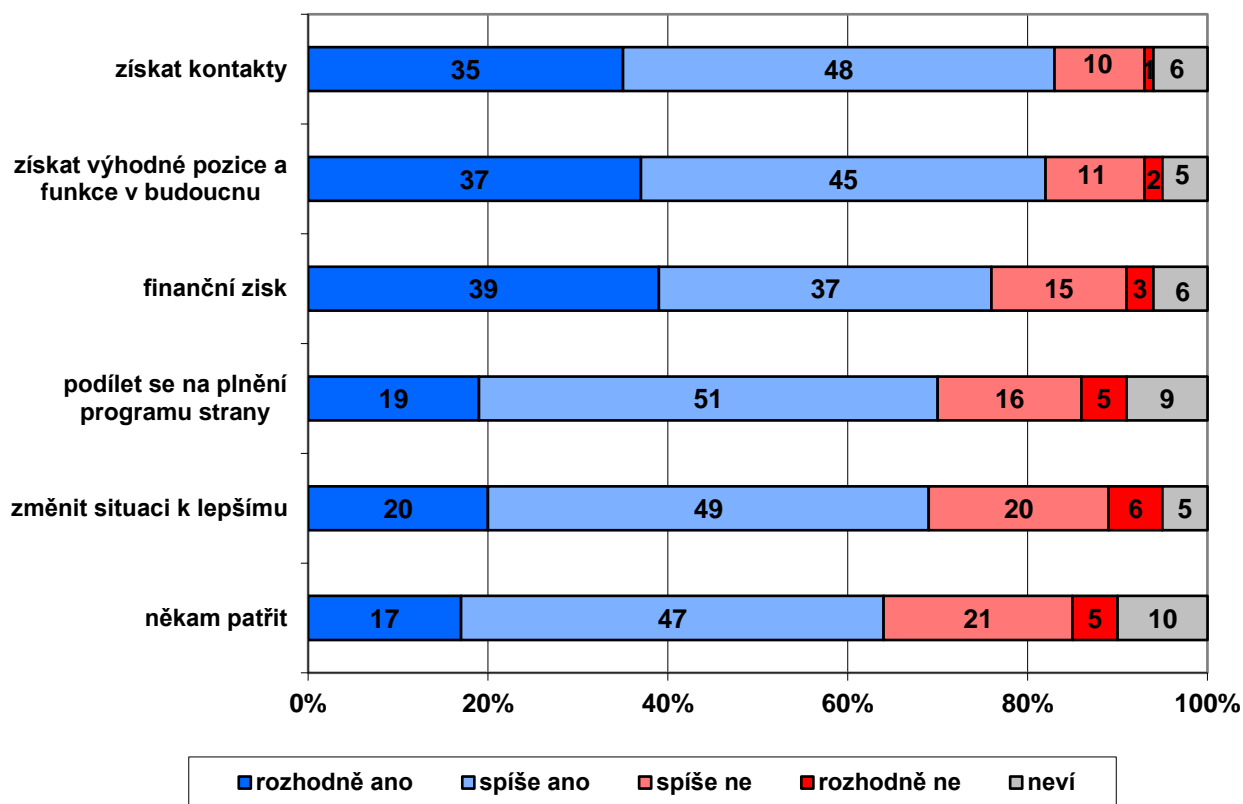
Součástí listopadového výzkumu CVVM bylo i téma stranických identifikací a politické participace. V rámci tohoto bloku jsme se mimo jiné zajímali o názory veřejnosti na to, proč lidé vstupují do politických stran a účastní se jejich aktivit¹ a jaké důvody pro případný vstup do politické strany občané považují za správné.

Jak ukazují výsledky v grafu 1, všechny předložené důvody připadaly českým občanům jako relevantní, když kladnou odpověď vždy zvolila výrazně nadpoloviční většina dotázaných. Nejčastěji se respondenti domnívali, že lidé vstupují do politických stran kvůli získání kontaktů (83 %) a kvůli získání výhodných pozic a funkcí v budoucnu (82 %), které jako důvody vstupu do politických stran označily více čtyři pětiny dotázaných. Přibližně tři čtvrtiny (76 %) předpokládají, že lidé vstupují do politických stran s vidinou finančního zisku. V případě získání výhodných pozic a funkcí a finančního zisku je také nejvyšší podíl rozhodně kladných odpovědí, které tvoří necelé dvě pětiny všech odpovědí. Jak je vidět, obyvatelé se ve větší míře přiklánějí k vnímání vstupu do politiky jako aktu prospěšného spíše jednotlivci, než společnosti, když výrazně vyšší podíl kladných odpovědí mají položky spojené s motivací vedoucí k individuálnímu blahu. Nicméně ani ty spojené s prací pro společnost nejsou odmítány, i u těch je podíl kladných vyjádření nadpoloviční, ovšem podíl rozhodných odpovědí již zdaleka není tak vysoký, což značí, že přesvědčení o nich je slabší. Sedm z deseti (70 %) oslovených považovalo za důvod, proč lidé vstupují do politických stran, snahu podílet se na plnění programu strany. Přibližně dvě třetiny si pak myslí, že lidé vstupují do politických stran, aby změnil situaci k lepšímu (69 %) a že důvodem vstupu do politické strany je touha někam patřit (64 %).

Názor na důvody, které vedou lidi ke vstupu do politické strany, se příliš neliší mezi muži a ženami, ani mezi lidmi různého vzdělání. Lidé starší 60 let byli o něco častěji skeptičtější k tomu, že by lidé vstupovali do politické strany, aby změnil situaci k lepšímu. Výraznější rozdíly se objevily podle politické orientace, když respondenti, kteří se sami zařadili na pravou stranu politického spektra, častěji uváděli, že důvodem pro vstup do politické strany není zisk výhodné pozice a funkce v budoucnu nebo finanční prospěch a ani zisk kontaktů naopak častěji za důvod označovali snahu změnit situaci k lepšímu.

¹ Znění otázky: „Občané mohou v místě svého bydliště vstoupit do politické strany a účastnit se na jejich aktivitách, aniž by nutně museli zastávat funkce či za to byli placeni. Z jakého důvodu vstupují občané do politických stran? Je to protože a) chtějí v budoucnu získat výhodné pozice a funkce, b) chtějí změnit situaci k lepšímu, c) chtějí získat kontakty, d) jde jim o finanční zisk, e) chtějí někam patřit, f) chtějí se podílet na plnění programu strany?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Graf 1: Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran

Pozn.: Položky seřazeny sestupně podle součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 15. 11. 2018, 1104 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1: Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran – časové srovnání

	IV/03	X/07	X/08	IX/10	IX/12	IX/15	IX/16	XI/18
získat kontakty	85/9	88/6	84/10	87/8	87/9	84/10	87/7	83/11
získat výhodné pozice a funkce v budoucnu	75/18	82/12	82/13	84/11	87/9	85/10	85/9	82/13
finanční zisk	66/26	77/14	79/15	82/12	85/10	79/14	82/12	76/18
podílet se na plnění programu strany	69/20	58/24	61/26	63/24	54/35	67/22	62/27	70/21
změnit situaci k lepšímu	72/20	59/29	61/30	66/26	55/38	67/26	61/30	69/26
někam patřit	68/21	57/25	58/27	59/26	57/29	63/23	61/25	64/26

Pozn.: Součty procentních podílů odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“/„spíše ne“ a „rozhodně ne“. Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

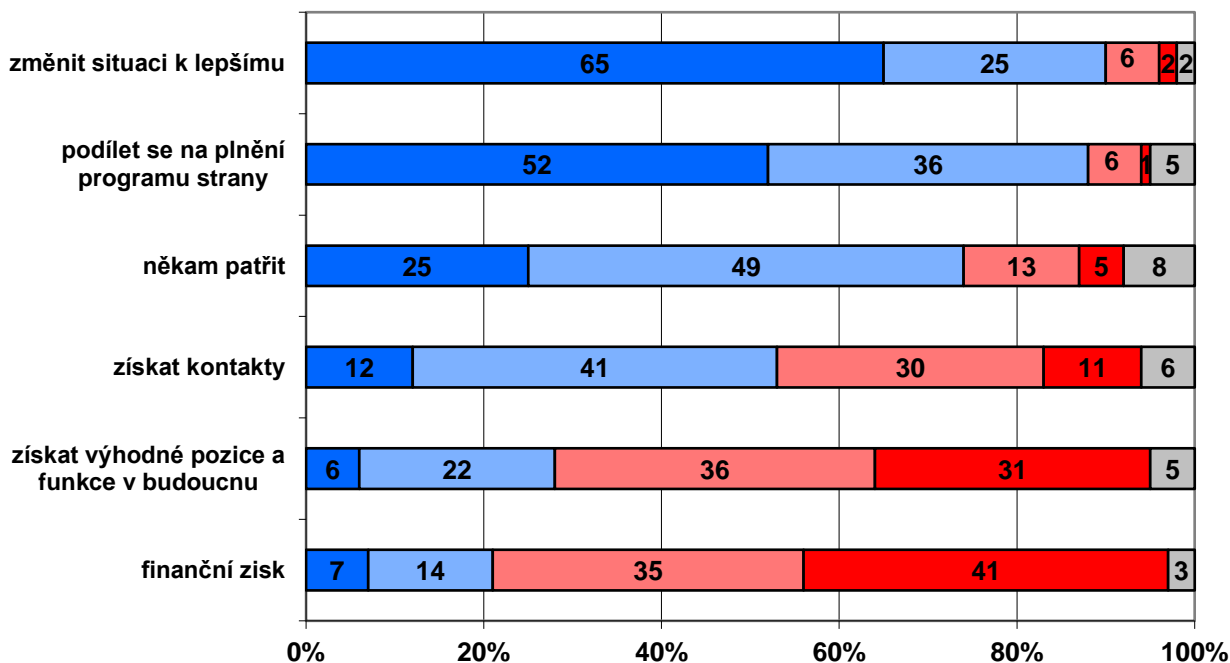
Z hlediska časového srovnání, které nabízí tabulka 1, je patrné, že od posledního šetření realizovaného v září 2016, došlo k poklesu kladných odpovědí u položek, jež uvádí, že motivem vstupu do politických stran je touha po finančním zisku (pokles o 6 procentních bodů) a snaha získat kontakty (pokles o 4 procentní body). Naopak častěji než v září 2016 respondenti uváděli, že motivem vstupu do politických stran je touha podílet se na plnění programu strany a změnit situaci k lepšímu (nárůst kladných vyjádření shodně o 8 procentních bodů).

Názor, že hlavními důvody pro vstup do politické strany jsou snaha získat výhodné pozice a funkce v budoucnu a snaha získat kontakty dominuje v české společnosti po celou dobu, kdy je tato otázka do výzkumů CVVM zařazována, tj. od roku 2003.

Z údajů v grafu 2 plyne, že v případě názorů týkajících se správnosti uvedených důvodů ke vstupu do politických stran mají položky značně odlišné pořadí, než je tomu u mínění o skutečném chování. Snahu o finanční zisk označilo za důvod vstupu do politické strany 76 % dotázaných, za správný ho ale považuje jen 21 % občanů, 76 % ho pokládá za nesprávný. Podobně snahu získat v budoucnu výhodné pozice a funkce, kterou 82 % respondentů považovalo za důvod vstupu do politické strany, za správnou motivaci považuje jen 28 % občanů, podle 67 % není tento důvod správný. Zajímavé v tomto směru je hodnocení snahy získat vstupem do politické strany kontakty. Tento důvod pokládalo za relevantní 83 % oslovených, a zároveň jej nadpoloviční většina dotázaných označila za správný, když tuto odpověď zvolilo 53 % dotázaných a za nesprávný jej považovalo 41 % respondentů.

Nejsilnějším důvodem pro vstup do politické strany by podle občanů měla být vůle změnit situaci k lepšímu (90 % kladných odpovědí), dále následují touha podílet se na plnění programu strany (88 %) a s jistým odstupem i potřeba někam patřit (74 %).

Graf 2: Názory na to, nakolik je správné vstupovat do politických stran z uvedených důvodů²

■ rozhodně správné ■ spíše správné ■ spíše nesprávné ■ rozhodně nesprávné ■ neví

Pozn.: Položky seřazeny sestupně podle součtu odpovědí „rozhodně správné“ a „spíše správné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 15. 11. 2018, 1104 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V názorech na správnost a nesprávnost různých důvodů pro vstup do politické strany se významně neliší lidé různého pohlaví, věku, vzdělání, ekonomického postavení ani politické orientace.

² Znění otázky: „A je to tak podle Vašeho názoru správné? Má být důvodem pro vstup do politické strany to, že a) chtějí v budoucnu získat výhodné pozice a funkce, b) chtějí změnit situaci k lepšímu, c) chtějí získat kontakty, d) jde jim o finanční zisk, e) chtějí někam patřit, f) chtějí se podílet na plnění programu strany?“ Varianty odpovědí: rozhodně správné, spíše správné, spíše nesprávné, rozhodně nesprávné.

Názory na to, z jakých důvodů je správné vstupovat do politických stran, zůstávaly dlouhodobě v čase (viz tabulku 2) poměrně stabilní, v aktuálním výzkumu ale došlo k několika významným změnám. V porovnání s posledním šetřením realizovaným v září 2016 výrazně vzrostl podíl respondentů, kteří za správný důvod vstupu do politiky považují snahu získat kontakty (nárůst o 19 procentních bodů), který v současnosti označuje za správný nejvíce respondentů za celou dobu sledování, tj. od roku 2003. Největší podíl dotázaných od roku 2003 za správný důvod označilo také finanční zisk (nárůst od září 2016 o 5 procentních bodů). Více než v posledním výzkumu za správnou ještě považuje snahu někam patřit (nárůst o 7 procentních bodů) a získat výhodné pozici a funkce v budoucnu (nárůst o 5 procentních bodů).

Tabulka 2: Názory na to, nakolik je správné vstupovat do politických stran z uvedených důvodů – časové srovnání

	IV/03	X/07	X/08	IX/10	IX/12	IX/15	IX/16	XI/18
změnit situaci k lepšímu	92/5	90/6	93/4	93/5	90/7	91/7	90/7	90/8
podílet se na plnění programu strany	90/5	88/5	88/6	91/5	88/7	88/6	87/8	88/7
někam patřit	77/15	70/16	75/14	67/23	68/21	67/22	67/22	74/18
získat kontakty	44/52	42/50	40/55	45/50	38/56	48/47	44/52	63/41
získat výhodné pozice a funkce v budoucnu	15/82	17/79	16/80	20/76	18/79	22/75	23/74	28/67
finanční zisk	13/83	13/83	12/85	15/82	14/84	17/81	16/81	21/76

Pozn.: Součty procentních podílů odpovědí „rozhodně správné“ a „spíše správné“/ „spíše nesprávné“ a „rozhodně nesprávné“. Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Na závěr jsme se všech respondentů zeptali, zda oni sami v posledních 10 letech neuvažovali o vstupu do politické strany (viz tabulku 3). Přibližně devět z deseti českých občanů (88 %) není v současnosti členem žádné politické strany a ani o tom v posledních 10 letech neuvažovalo, 8 % o tom uvažovalo a 3 % oslovených uvedla, že je již v současnosti členem politické strany. Situace se v posledních letech v tomto ohledu nijak významně nemění.

Tabulka 3: Uvažoval respondent o vstupu do politické strany³

	IX/14	IX/16	IX/17	XI/18
ano	6	7	5	8
ne	90	89	90	88
již je členem politické strany	3	2	2	3
neví	1	2	3	1

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

³ Znění otázky: „Uvažoval jste někdy v posledních deseti letech o tom, že byste vstoupil do politické strany?“ Varianty odpovědí: ano; ne; již jsem členem politické strany; nevím.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-11</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. - 15. 11. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1104</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>239</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.55, PV.56, PV.57</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pv181214</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. prosince 2018</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]